

Édesanyámnak

A PÁZMÁNY PÉTER KATOLIKUS EGYETEM
JOG- ÉS ÁLLAMTUDOMÁNYI KARÁNAK
TANKÖNYVEI

Sorozatszerkesztő: *a PPKE JÁK Kiadói Bizottsága*

FRIVALDSZKY JÁNOS

Természetjog és emberi jogok

PPKE JÁK

Budapest 2010

A kötet a Bolyai János Kutatási Ösztöndíj támogatásával készült.

Lektorálta:

Dr. *Puskás Attila* tanszékvezető egyetemi tanár (PPKE HTK)

Dr. *Takács Péter* egyetemi tanár (ELTE ÁJK)

©Frivaldszky János, 2010

© Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Jog- és Államtudományi Kar, 2010

ISBN 978-963-308-001-6

Kiadja: Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Jog- és Államtudományi Kar
Budapest

Felelős kiadó: Dr. Schanda Balázs dékán

Szerkesztés, teljes nyomdai előkészítés: Szakaliné Szeder Andrea

TARTALOM

I. Bevezetés	7
II. Egyetértés az emberi jogok konkrét tartalmát, de nem azok alapját illetően	9
III. Jacques Maritain: ‘praktikus igazság’ és az emberi jogok természetjogi alapja – egy kompromisszum problémája	11
IV. A természeti törvény ‘természetes hajlam’ szerinti elsődleges megismerése	23
1. A jó, a természetes hajlam és a természeti törvény kapcsolata Servais Pinckaers tomista összegzésében	23
2. A természet-szerintiség, illetve a természetes hajlamok alapján való megismerés jelentősége Maritain természeti törvényről alkotott elméletében	25
3. A természetes hajlam és a természetes ész viszonya R. Pizzorni tomista természetjogi megközelítésében	34
V. Természetes megismerés, gyakorlati értelem és teoretikus tudás	39
1. Aldo Vendemiati: A ‘jó’ kétféle, teoretikus és gyakorlati értelme Tamás természeti törvény-tanában	39
2. Reginaldo Pizzorni: teoretikus-metafizikai tudás és gyakorlati értelem a neotomista természetjogi gondolkodásban	41
3. Lehet-e természetjogi a nem az emberi természeti lényegből építkező teória – avagy természetjogi-e a neoklasszikus természetjogi elmélet?	43
4. ‘Racionális dedukció’ kontra ‘hajlam szerint való megismerés’?	55
VI. A természeti törvény elsődleges és másodlagos elvei	67
1. Az elsődleges és másodlagos elvek Maritain rendszerében	67
2. A természeti törvény elvei, azok evidens jellege és megismerési módja	76

VII. A jogfilozófiai, mint reflektív, másodlagos megismerés szerepe az emberi jogok természeti törvényen alapuló igazolásában	93
VIII. Egy morálfilozófiai megközelítésmód korlátai az emberi jogok igazolásában: Rhonheimer és a természeti törvény autonóm morálfilozófiai olvasati módja	99
IX. Az emberi jogok esszencialista tomista igazolása	115
X. A természeti törvény ‘másodlagos megismerése’: a deduktív jogi érvelés helye	127
1. Pizzorni: a természeti törvény elsődleges és másodlagos előírásai	127
2. Miként származnak a pozitív törvények a természeti törvényből?	129
3. Az alapvető emberi jogok deduktív igazolásának szükségessége	137
XI. Az alapvető emberi jogok metafizikai igazolását elnehezítő kortárs problémákról	147
1. Észrevételek a természetes ész, a természetes hajlamok, valamint ‘jó’ kapcsolatának kortárs nehézségeiről	147
2. Miért nem vezet manapság problémátlanul a természetes hajlam alapján való megismerés az emberiség szintjén a természeti törvény biztos megismerésére?	148
XII. Az emberi jogok érvényességének „erős” megalapozása felé: a teoretikus értelemben vett emberi természet és az abból szükségszerűen következő előírások rehabilitálásáról	151
Hivatkozott irodalom	159
Névmutató	165